Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

KEHA/2564/2017

16.10.2017

EDUSKUNTA

Työ- ja elinkeinojaosto

Asia: HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Asiantuntijalausunto työ- ja elinkeinojaostossa 18.10.2017

Uudenmaan ELY-keskus

**Kotouttaminen**

Uudessa valmisteilla olevassa Uusimaa -ohjelmassa todetaan, että Uudenmaan väkiluku kasvoi vuonna 2016 yhteensä 18 000 henkilöllä ja heistä 77 % oli vieraskielisiä. Kokonaisuutena noin 12 % maakunnan väestöstä puhuu äidinkielenään muita kieliä kuin suomea, ruotsia tai saamea. Eniten vieraskielistä väestöä on Vantaalla(16,6 %), Espoossa (15,2 %) ja Helsingissä (14,7 %). Maahanmuutto keskittyy voimakkaasti Uudellemaalle ja etenkin pääkaupunkiseudulle, mikä täytyisi entistä paremmin ottaa huomioon myös määrärahojen suunnittelussa ja jakoprosesseissa.

Suomeen tuli vuonna 2015 ennätykselliset 32 500 turvapaikanhakijaa. Pian tulijoiden määrä väheni siten, että turvapaikanhakijoita tuli vuonna 2016 yhteensä 5658 ja vuonna 2017 lokakuuhun mennessä on tullut noin 4000 henkilöä. Kuitenkin vuoden 2015 suuri tulijamäärä näkyy edelleen selvästi kaikissa palveluissa varsinkin Uudellamaalla osaksi myös maan sisäisen muuttoliikkeen vuoksi. Esimerkiksi Uudenmaan TE-toimiston alkuvaiheen palveluissa on edelleen vuoden 2015 tulleiden ja oleskeluluvan saaneiden palveluiden järjestämiseen liittyvää ruuhkaa. Tilanteeseen on vaikuttanut päätösprosessien viivästyminen ja myös se, että osa päätöksistä tulee pitkän valitusprosessin jälkeen. Myös kunnille pakolaisten vastaanotosta maksettavien korvausten määrät tulevat vielä vuoden 2018 aikana jatkumaan aiempaa korkeammalla tasolla.

Määrärahojen selvitysosassa todetaan, että maahanmuuttajien eheän kotouttamisprosessin ja palvelujen oikea-aikaisen saatavuuden varmistamiseksi vahvistetaan maahanmuuttajien alkuvaiheen palvelua. Vuonna 2016 TE-toimistoihin ja ELY-keskuksiin saatiin työntekijäresurssia, jonka tarkoitus oli vastata kasvavaan asiakasmäärään ja erityisesti alkuvaiheen palvelutarpeeseen. Määrärahan muutos oli tältä osin hyvin perusteltu ja odotettu ja esimerkiksi Uudenmaan TE-toimistossa työ pystyttiin organisoimaan siten, että uudet TE-toimiston asiakkaat pääsevät palveluihin jo sinä aikana, kun he oleskeluluvan saatuaan asuvat vielä vastaanottokeskuksessa. Määrärahalla palkattiin erityisesti työntekijöitä, jotka pystyivät useimpien asiakkaiden osalta palvelemaan heitä heidän omalla äidinkielellään. Tälle palvelulle on edelleen tarvetta ja työntekijäresurssi täytyy turvata myös vuoden 2018 osalta.

Sekä ELY-keskuksessa että TE-toimistossa on vuosien 2016 ja 2017 aikana panostettu erityisesti siihen, että alkuvaiheen palvelut ja pääsy kotoutumiskoulutukseen olisi mahdollisimman joustavaa ja vuosien 2016 ja 2017 määrärahatilanne on ollut tämän

UUDENMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
**Kutsunumero 0295 021 000** Opastinsilta 12 B PL 36
www.ely-keskus.fi/uusimaa 00520 Helsinki 00521 Helsinki

tavoitteen saavuttamiseksi hyvä. ELY-keskuksessa on edelleen kehitetty kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaista koulutusta, joka etenee entistä nopeammin ammatillisiin opintoihin ja tähtää nopeammin työmarkkinoille. Kotoutumiskoulutus on uusien opetussuunnitelmien perusteiden uudistumisen jälkeen muuttunut entistä enemmän eri maahanmuuttajaryhmille räätälöitäväksi. Erilaisten koulutusvaihtoehtojen suunnittelu, kilpailuttaminen ja laadun seuraaminen vaatii riittävää rahoitusta myös vuonna 2018 sekä kotoutumiskoulutukseen että henkilöresursseihin tekemään kilpailuttamistyötä.

Asiakkaiden suuresta määrästä huolimatta asiakkaita on vuoden 2016 aikana pystytty ohjaamaan tehokkaasti kotoutumiskoulutukseen ja muihin heille sopiviin palveluihin. Myös esimerkiksi englanninkieltä osaavien nopeasta työllistymisestä on saatu hyviä tuloksia orientaatiojaksojen toteuttamisen avulla (Töihin Suomeen ESR-hanke). Yleisen työllisyystilanteen parantuessa myös maahanmuuttajat ovat päässeet entistä paremmin töihin. Kuitenkin esimerkiksi ELY-keskusten tulostavoitemittari (1-6/2017) eli virta kolmen kuukauden jälkeen työttömyyteen kertoo, että liian monet eli 53,9 % ovat tuon ajan jälkeen työttöminä. Eniten myönteistä kehitystä näyttää tapahtuneen nuorten osalta ja myös heistä suurella osalla Uudellamaalla on maahanmuuttajataustaa.

Koulutuksen kehittämiseksi on vuosien 2016–2017 aikana tehty merkittävää työtä koulutuksesta toiseen siirtymisen helpottamiseksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö ovat tiivistäneet yhteistyötään ja koonneet työryhmän työnä syntyneet toimenpide-ehdotukset, joiden tavoitteena on kehittää koulutusta niin, että koulutusasteelta toiselle olisi helpompi edetä, aiempaa osaamista voitaisiin paremmin hyödyntää ja pääsy työelämään nopeutuisi.

Valtion kunnille maksamien korvausten osalta määrärahojen kasvu on perusteltua, koska korvausten piirissä on jatkossa huomattavasti enemmän kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä kuin aikaisemmin. Laskennallisia korvauksia ollaan automatisoimassa, mikä on korvauksiin liittyvän työn kannalta hyvä kehityssuunta. Tällä hetkellä korvaukset kunnille ovat jääneet kustannusten yleisestä kehityksestä jälkeen ja kuntien saamaa tukea täydennetään työ- ja elinkeinoministeriön Sylvia-hankkeen taloudellisen tuen avulla. Jatkossa myös erityiskustannusten korvausprosessia, joka aiheutuu esimerkiksi pitkäaikaissairaudesta, tulee yksinkertaistaa. Valtion maksaman tuen avulla kunnilla on mahdollisuus tukea esimerkiksi alaikäisenä tulleita nuoria, jotka tarvitsevat perheryhmäkoteja, tuettua asumista ja täysi-ikäistymisen jälkeen myös riittäviä jälkihuollon palveluita. Kunnille täytyy varmistaa riittävä taloudellinen tuki myös tulevien organisaatiomuutosten ja valtionosuusjärjestelmän uudelleen suunnittelun yhteydessä. Riittävä korvaustaso voi varmistaa sen, että kunnat voivat tehdä omalta osaltaan tehokasta kotouttamistyötä ja kunnat sitoutuvat kansainvälistä suojelua saavien vastaanottoon myös tarjoamalla ELY-keskusten kanssa neuvoteltuja kuntapaikkoja.

Anna Viitanen

Yksikön päällikkö

Jaana Suokonautio

Maahanmuuttopäällikkö